

Nadežda Silaški*

Univerzitet u Beogradu
Ekonomski fakultet

**VESNA LAZOVIĆ: SRPSKI PROIZVODI IZGUBLJENI U PREVODU, FILOZOFSKI
FAKULTET, NOVI SAD, 2011, STR. 104****

UDC 811.163.41'255.2=111:659.154(049.3)
811.163.41'373.46:659.154(049.3)

Svaka publikacija koja ima za cilj da ukaže na haotičnu situaciju u oblasti prevođenja sa engleskog i na engleski jezik u našoj sredini – i eventualno je popravi – ne samo da je korisna već predstavlja i dobrodošlu dopunu analizi brojnih grešaka u prevođenju u oblastima u kojima to ne bi smeo da bude slučaj i gde preciznost treba da bude osnovni postulat u prevodilačkom radu. Tako je krajem prošle godine izašla iz štampe omanja ali nadasve zanimljiva, značajna i višestruko korisna studija Vesne Lazović pod naslovom *Srpski proizvodi izgubljeni u prevodu*. Studija se zasniva na višegodišnjem istraživanju autorke obavljenom u periodu između 2005. i 2008. godine za potrebe magistarskog rada, te sadrži sveobuhvatnu analizu prevoda tekstova na ambalaži prehrambenih proizvoda sa srpskog na engleski jezik. U želji da ustanovi koliko su efekti trajavog i nadriprevođenja prisutni i u ovoj vrsti, za istraživanje izuzetno zanimljivog, minimalističkog teksta, autorka je na uzorku od oko 300 tekstova na ambalažama prehrambenih proizvoda metodom kontrastiranja originalnog teksta na engleskom i njegovog prevoda na srpski jezik obavila analizu izvornih tekstova na leksičkom, sintaksičkom i pragmatičkom nivou, sa naglaskom na vrstama reči i tipovima rečenica koje se najčešće javljaju, te utvrdila i klasifikovala propuste u prevođenju tih tekstova na engleski jezik.

Studija je podeljena u pet poglavlja. Nakon uvodnog poglavlja opštijeg karaktera u kome izlaže predmet istraživanja, ciljeve analize, pregled relevantne literature i strukturu teksta, autorka se u drugom poglavlju, naslovljenom *Opšte napomene o prevođenju i prevodiocima*, usredsređuje na proces prevođenja, definicije i stanovišta različitih autora na ovu temu, problem korespondenata i ekvivalenata prilikom prevođenja, kao i na pitanje lošeg prevođenja sa engleskog i na engleski jezik i njegovog uticaja na sâm srpski jezik.

* Ekonomski fakultet u Beogradu, Kamenička 6, 11000 Beograd, Srbija; e-mail: silaskin@sbb.rs

** Ovaj prikaz urađen je u okviru projekta br. 178002 *Jezici i kulture u prostoru i vremenu* Ministarstva obrazovanja i nauke Republike Srbije.

Treće poglavlje, pod naslovom *Lingvistička analiza tekstova na ambalaži*, sadrži analizu izvornih tekstova sa ambalaža prehrambenih proizvoda na engleskom jeziku, i to na gramatičkom, semantičkom i pragmatičkom nivou. Pored toga, autorka se u ovom delu monografije bavi i upotrebom engleskog jezika u imenovanju prehrambenih proizvoda u nas, kao i uzrocima te pojave, te nakon analize uzorka od 115 domaćih proizvoda koji sadrže englesku reč u nazivu ili imaju neko obeležje engleskog jezika (na semantičkom, gramatičkom i pravopisnom nivou), navodi jezičke i vanjezičke razloge proliferacije engleskih naziva proizvoda u nas.

Četvrto poglavlje, naslovljeno *Deskriptivni aspekti prevođenja tekstova na ambalaži*, predstavlja centralni deo ove studije. U njemu se analiziraju prevodi tekstova na ambalaži prehrambenih proizvoda sa srpskog jezika na engleski. Nakon sažeto izložene opšte analize prevoda, analiziraju se, tumače i autentičnim primerima ilustruju propusti u prevođenju, da bi se ukazalo na to koliko je pojava nadriprevođenja, posledica nemara i nebrige, u nas uzela maha u ovoj oblasti. Autorka propuste u prevodu deli na one koji se ispoljavaju na leksičkom, gramatičkom i pravopisnom nivou. Ovoj klasifikaciji dodaje još dve kategorije propusta: neprirodni prevodi, kao i ostali propusti, u koje svrstava nedoslednost u prevodima reči i izraza, neodgovarajući registar i stil, neprevedene reči i rečenice, itd. Posebno je zanimljiva analiza lažnih parova ili lažnih prijatelja u prevođenju tekstova na ambalažama, što je pojava koja je, kako ističe autorka, rezultat brzopletog prevođenja, te činjenice da prevodioci retko proveravaju svoje prevode i automatski prevode koristeći reči koje su samo po obliku istovetne u engleskom i srpskom jeziku. Nakon predočene analize, autorka nažalost zaključuje da je „još jednom [...] potvrđeno na krajnje jednostavnom i u velikoj meri predvidljivom tekstu da je pojava nadriprevođenja uzela maha u našoj današnjoj prevodilačkoj praksi.“ (str. 94). Ovaj deo studije za prevodioce je i najkorisniji, jer su u njemu taksativno navedene i klasifikovane najčešće prevodilačke greške i propusti, ali i predložene preciznije, bolje i tačnije alternative, koje, sakupljene na jednom mestu, „mogu poslužiti kao standardizovani, normativni obrasci prevoda“ (str. 94).

U poslednjem, petom poglavlju, pod naslovom *Zaključci*, autorka iznosi završna razmatranja, rezimira rezultate istraživanja, te pruža moguća rešenja za prevazilaženje problema nadriprevođenja. Između ostalog, ističe se neophodnost publikovanja srpsko-engleskog i englesko-srpskog glosara reči, izraza i rečenica na ambalaži prehrambenih proizvoda, koji bi pomogao da se smanje propusti u prevođenju i izvrši standardizacija. To bi bilo izvodljivo, smatra autorka, s obzirom

na „manje-više zatvoren krug leksičkog i gramatičkog materijala“ (str. 94), prilično predvidljivog u analiziranoj kategoriji tekstova.

Na samom kraju studije navedena je i bibliografija od preko 100 jedinica, kao i spisak rečnika i korišćenih izvora na internetu.

Knjiga *Srpski proizvodi izgubljeni u prevodu* autorke Vesne Lazović predstavlja značajan doprinos analizi prevođenja u zanimljivoj, ali slabo istraženoj oblasti u nas. Atraktivna tema i kvalitet, sveobuhvatnost i minucioznost analize nesumnjivo će zaokupiti čitalačku pažnju, ne samo u naučnim i stručnim krugovima, već i među ljubiteljima lingvistike i svima onima koji se bave uticajem engleskog jezika na srpski. Knjiga je od neprocenjivog značaja prvenstveno za same prevodioce, koji će u njoj pronaći mnoštvo primera pogrešnih ili neodgovarajućih prevoda, ali i savete o tome kako da savesnije pristupe procesu prevođenja, izbegnu tipične greške i karakteristične zamke u tom postupku, te obezbede tačniji, verniji i kvalitetniji prevod.

Monografiju je izdao Filozofski fakultet u Novom Sadu.